

Sigmund Freud a nevědomí

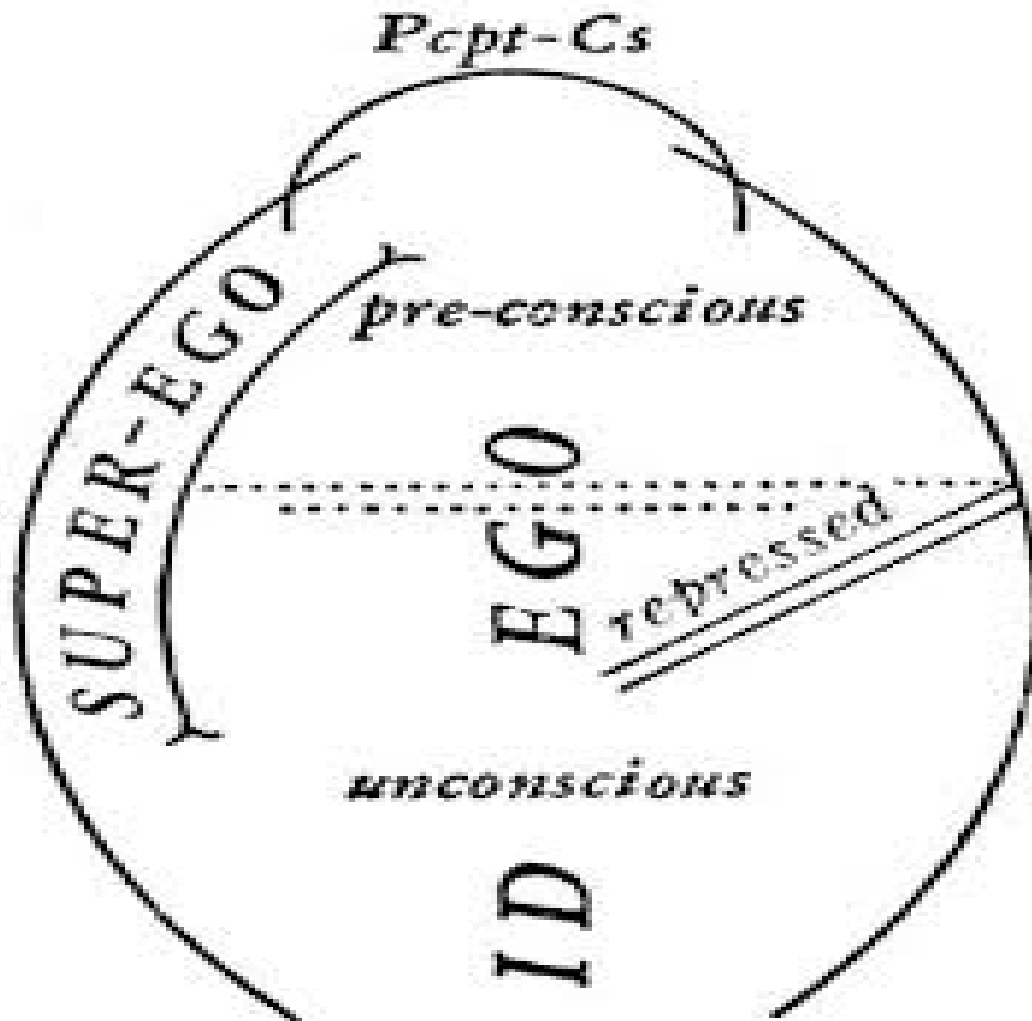
Témata

- Struktura osobnosti
- Vývoj osobnosti
- Parapraxe a sny
- Obranné mechanismy
- Zhodnocení teorie

Klíčové myšlenky psychoanalýzy

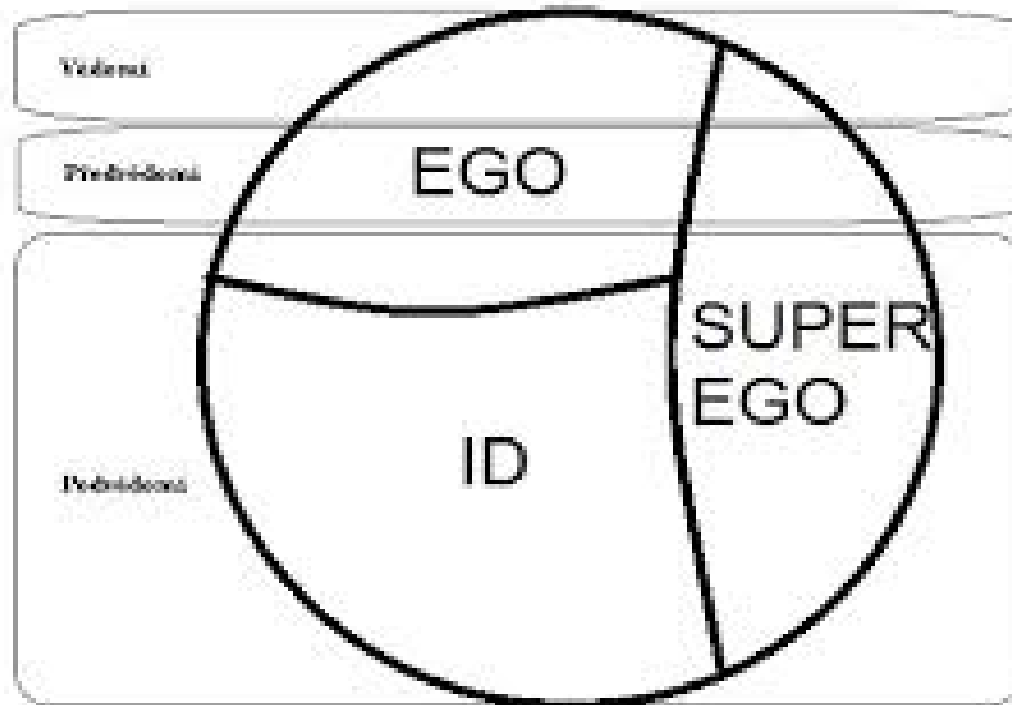
- **Psychický determinismus** – nic není náhoda, všechno má svoji specifickou příčinu – kde?
- **Vnitřní struktura** - oddělené části, každá má svoji funkci
- **Vnitřní konflikt**
- **Mentální energie** – libido, metafora principu zachování energie

Model osobnosti Strukturální

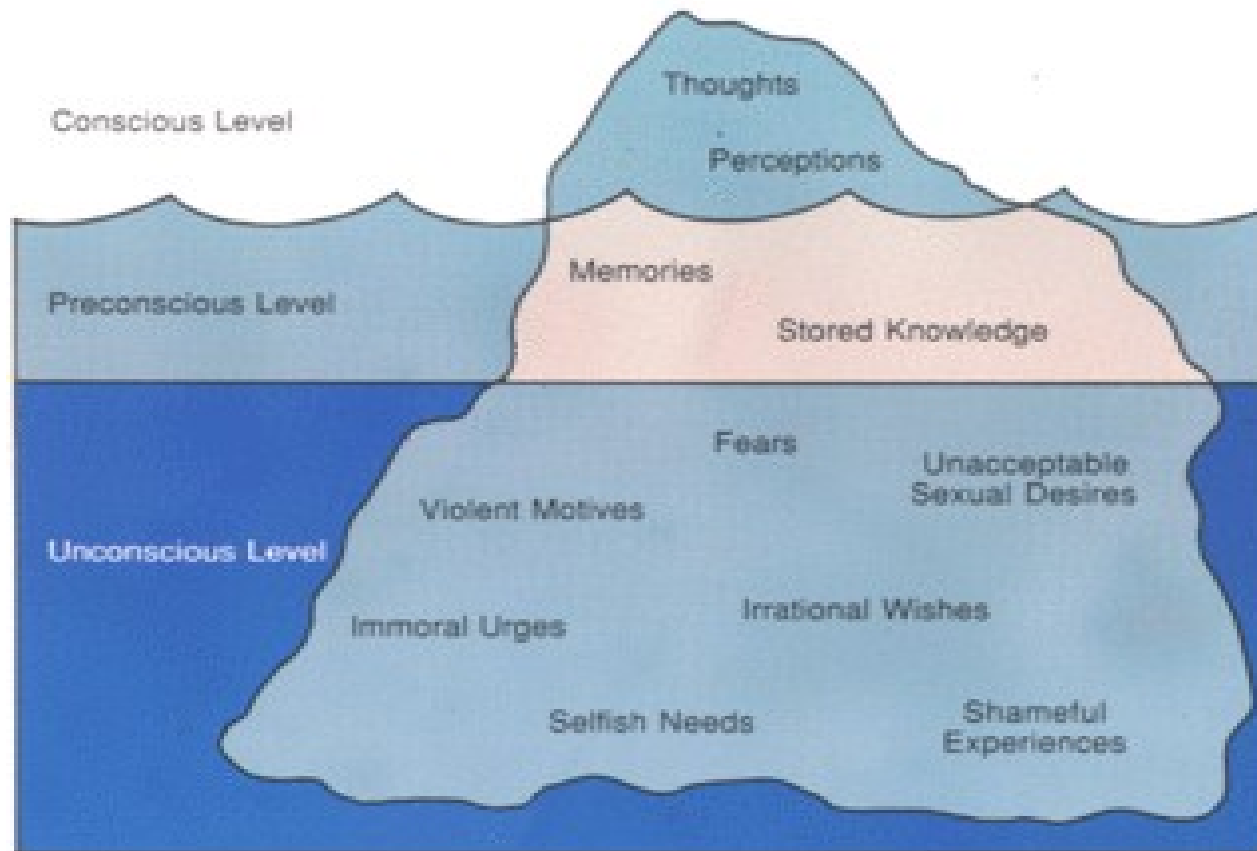
Model osobnosti

Strukturální x topografický

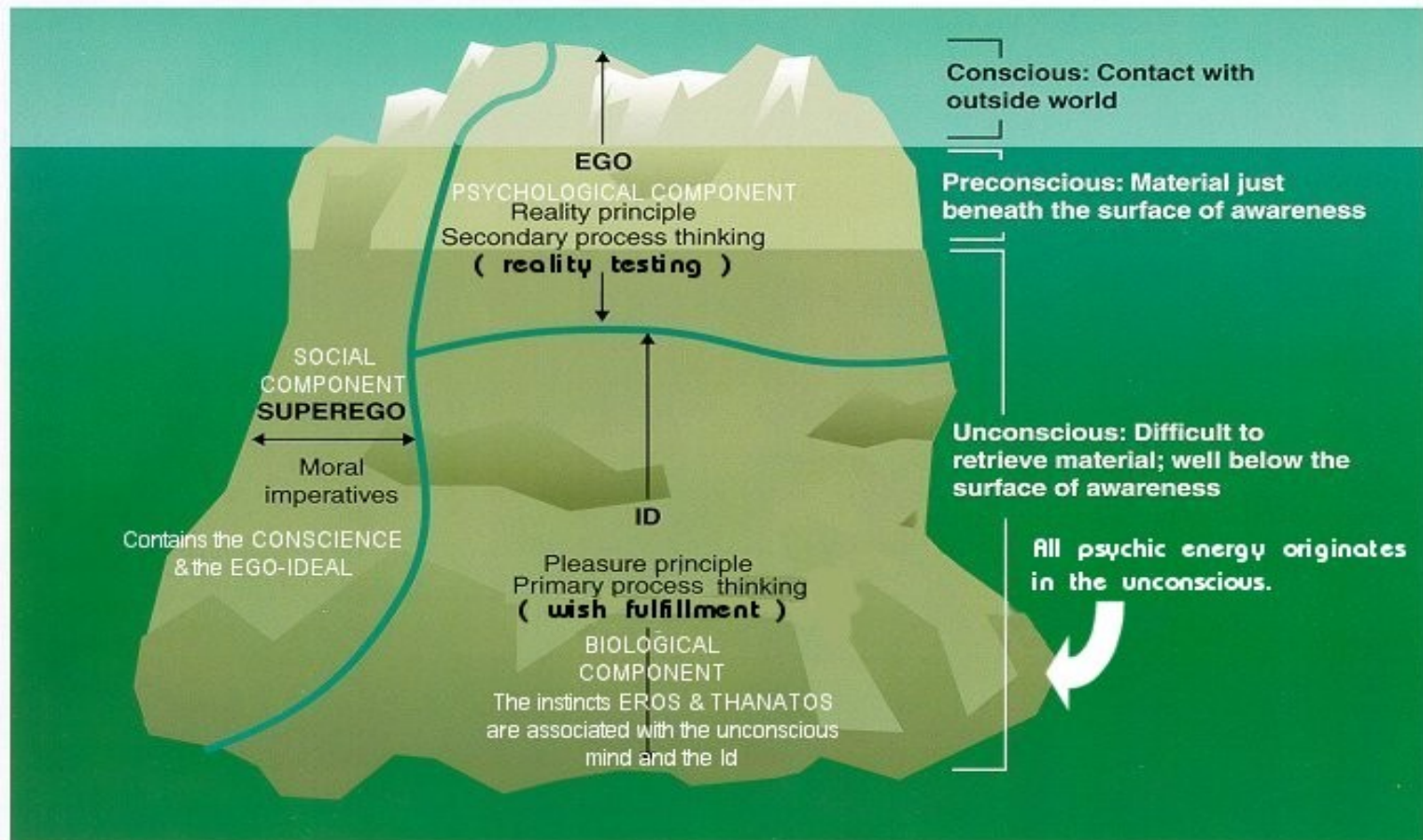
Model ledovce

PERS 5 Freud's View of the Human Mind: The Mental Iceberg

Model fungování osobnosti

Freud's model of personality structure

Vývoj osobnosti

- **Libido** produkuje energii, příběh psychického vývoje je příběhem projevení této energie v různých lokacích během života
- **Orální, Anální, Falické (Latentní), Genitální** – vznik struktur
- Místo uspokojení slasti = psychický problém x charakter v dospělosti (např. cucání palce, anální charakter, anální humor)
- Dospělost je dokončením vývoje – „milovat a pracovat“

Obranné mechanismy

- **Jakou mají funkci.....?**

Racionalizace

Intelektualizace

Reaktivní výkon

Popření

Projekce

Sublimace

(Anna Freudová)

Chybné úkony

- Freud – předpoklad, že léčíme pomocí slov – verbalizace, ANALÝZA
- Dostat se nějak k podvědomí, je tedy úkolem terapeuta – ale jak?
- Chybné úkony (PARAPRAXE) - porozuměti jim je jedna možnost (další metody: asociace, hypnóza, sny...)
- Verbální: přeřeknutí se (skryté myšlenky, chtíč)
- Činnostní- zapomenutí klíčů, rozbití věci (může být i sebetrestání)

Chybné úkony, přeřeknutí

Doctor, last night I made a Freudian slip.
I was having dinner with my mother and wanted to say:
"Could you please pass the butter."
But instead I said: "I hate you... You rotten pig!"

Humor

- Dva podněty, které jsou neobvykle postaveny vedle sebe

Ale proč je tolik vtipů neslušných?

- Vysvětlete humor a fungování vtipů z pozice psychoanalýzy
- Které vtipy jsou špatné?

Humor – příklad tématu k diskuzi

- Celá Freudova teorie: vnitřní konflikty, zpracování úzkosti, které vzbuzují...
- Zdání, že mluvím o něčem jiném x náhle se projeví opravdové téma. Role překvapení: směju se dřív, než se ego a superego stačí vzpamatovat. (potom někdy pocit viny)
- Vtip umožňuje zpracovat zakázané (sexuální, agresivní) impulsy způsobem, který vylučuje úzkost.
- Je jedním z obranných mechanismů (sublimace). Velmi účinný, efektivní a, pokud je opravdový, neškodný

ALE : Jaký je rozdíl mezi dobrými a špatnými vtipy?

- I.
- II.
- III.
- IV.

Jaký je rozdíl mezi dobrými a špatnými vtipy?

- Typy humoru – např. anální humor... český a francouzský humor?
- Rozdíl ve vnímání vtipů (např. narážejících na sexualitu) mezi lidmi – v čem je rozdíl??? Kdo se nesměje.
- Rasistické a ponižující vtipy na menšiny... skrytá hostilita vůči nějaké skupině, kterou cítíme, vnímáme. Jak? Vliv kontextu. Kdo, kde, jak vtip říká...
- Princip špatného vtipu: Skrytá agrese = hostilita. Příliš přímo na věc. Někdy impuls není skrytý, a přesto se lidé smějí. Impuls musí být sdílený a lidé ho tak musí vnímat.

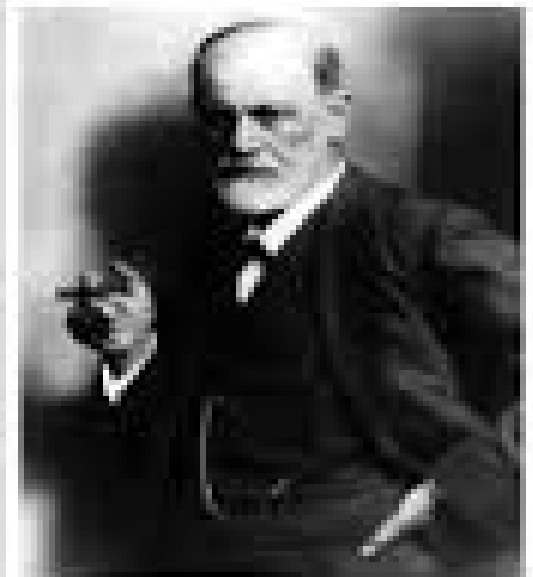
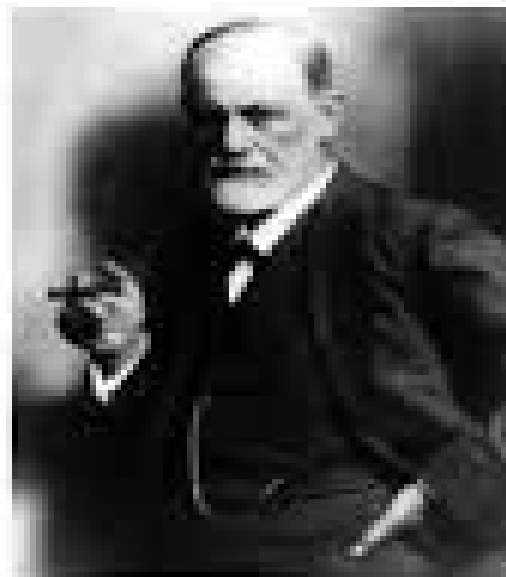
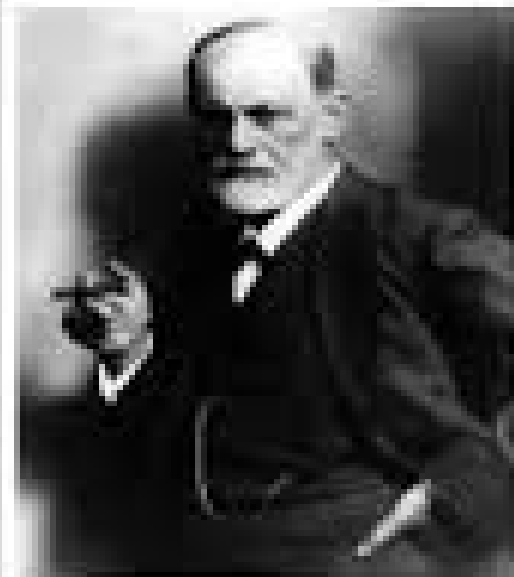
Humor

Freudova přednáška o snech

Na snech je zřejmá především to, že se někdy vyplní a někdy ne.

Například tady se mi zdálo, že spím s krásnou holkou, probudím se, sahám kolem sebe a nic!

A jindy se mi zase zdálo, že jsem se posral, probudím se, sahám kolem sebe a fakt!

Sny: Já není pánem ve svém domě

- Psychická energie z id - má svůj cíl, objekt, ten je korigován egem, principem reality, pokud možno, i superegem (výchova, morálka)
- V noci má ego slabou moc – objekty mimo provoz – sny jsou realizací našich zapovězených tužeb (sexualita, tabu) a našich nepřiznaných, nezjevených strachů a komplexů
- Freud – „sny jsou klíčem k duši“
- **Princip (výkladu snů)** – snová práce, zhuštění, různé zdroje snů, nejen symboly !

Kritika psychoanalýzy

I. Kritika teorie:

(hodnocení skrz znaky dobré teorie)

TEORIE:

a) soubor premis, relevantních pro předmět zkoumání, které jsou v logickém vztahu a tvoří systém

b) soubor definic, které dávají premisy do vztahu pozorovatelných skutečností

PRAVIDLA:

- Musí být jasná syntax. Musí být operacionalizované pojmy, definice.
- **Nutné vlastnosti:**
- **Verifikovatelnost.** (je možné testovat hypotézy)
- **Obsažnost** (jak velké pole zasahují?)
- **Heuristika** (jaký mají dopad na realitu?)

II. Kritika z pragmatického pohledu

- Psychologická teorie osobnosti se snaží dát smysl (zmatečné a traumatizující) lidské zkušenosti
- **Otázka 1: Jak dobře dokáže popsat teorie naši zkušenost?**
Odpovídá jí/částečně/nedostatečně/ jde proti ní
- **Otázka 2: Jak nám pomáhá chápat, co člověku chybí a co je pro něj možné udělat?**
- **Otázka 3: Jak „umožňuje“ funkční terapii?**

Vyhodnoťte SAMI psychoanalytickou teorii

A) Jaká je nejsilnější (a zároveň nejslabší) stránka psychoanalytické teorie?

B) TEORIE:

Verifikovatelnosti

Obsažnosti

Heuristiky

C) Jak ji využiji, kde, v mé práci? Proč já osobně ji chci nebo nechci používat?

Kritika psychoanalýzy odborníky?

- I.
- II.
- III.
- IV.
- V.
- VI.

Kritika psychoanalýzy odobrníky

- I. Přílišná komplexita - nedodržují princip Occamovy břitvy /
PROTIARGUMENT
- II. Metoda případových studií – jasné nevýhody/ PROTIARGUMENT:
- III. Vágní definice – co tím přesně myslí? (psychická energie)/
PROTIARGUMENT:
- IV. Netestovatelnost – žádný experiment jí nemůže vyvrátit, je to náboženství?
/ PROTIARGUMENT:
- V. Sexismus – ženy tráví příliš času litováním toho, že nejsou muži
/PROTIARGUMENT:
- VI. Jediný motiv – sex, sex, sex (a agrese)

Kritika následovníků: Odbourat Freuda nebo ho konstruktivně kritizovat?

- Začala jeho dcera... společná snaha o revizi některých evidentně přehnaných témat.
- Motivem možná ne jenom sexuální pud... boj o moc, sociální motivy, archetypy, vazba...
- Reinterpretace x revize Freuda... schvaloval by to Freud?
- Zachování/rozvíjení klíčového konceptu – Neopsychoanalýza, hlubinná psychologie, jiné směry

Vztah k moderní biopsychologii

- Neurovědy versus psychonanalýza
- Struktury mozku - jaký je vztah ke strukturám freudovským
- **Neuropsychoanalýza** – nejnovější směřování psychoanalýzy, které se snaží být objektivně vědecké – Where mind meets the brain
- (Zároveň dává smysl neurovědám)

Vyhodnocení psychoanalytické teorie

Proč (a jak) přeci jenom studovat Freuda:

- Mnoho témat, které se nikomu jinému nezdařily (včetně těch, do nichž se nikomu jinému nechtělo), skvělá vysvětlení psychických jevů, která se hodí
- Psychoterapeutická praxe: metody, které kdekdo používá a nechce vědět, že jsou od Freuda
- Díky Freudovi je být nenormální normální (agrese, vina, duševní nemoc) a nemůžeme za to!
- Z těchto mnoha důvodů: impakt, vliv, na kulturu, vědu, svět
- A jak?... kriticky, třeba pomocí teorií jeho následovníků.

Kde se nachází psychoanalýza na kontinuu?

- **Každá teorie osobnosti je soubor tvrzení o lidském chování, které odpovídají na hlavní otázky po povaze lidské osobnosti.**
- Teorie se mohou (vzhledem k těm tvrzením) nacházet na kontinuu (např. 1-10):
- Vědomé ..... nevědomé procesy
- Výsledky učení ..... proces učení
- Dědičnost..... prostředí
- Minulost.....přítomnost
- Holistický přístup.....analytický přístup
- Osoba .....situace
- Účelové .....mechanistické chování
- Několik .....mnoho motivů
- Normální .....nenormální

Navážeme příště...

- Kde a jak kritizovali Freudovi nejslavnější následovníci a odpůrci...